

Ürdün, Lübnan ve Türkiye’de Suriyeli Mültecilere Yönelik Bir İş Birliği Mekanizması Üzerine Düşünceler

Michael Nasr

Özet: Bu makale Suriyeli mültecilerin Ürdün, Lübnan ve Türkiye’de karşı karşıya olduğu zorlukları tartışmaktadır. Kısaca, mültecilerin bu üç ülkenin her birinde içinde buldukları durum incelenecektir. Daha sonra makale, adı geçen ülkelerde mültecilerin sorunlarıyla ilgilenilmesi konusunda bir iş birliği mekanizması önermektedir. Makalede, başarılı bir şekilde yürütülecek bir iş birliğinin önündeki başlıca engellerden biri olarak gösterilen yolsuzluk sorununun çözümü için şeffaflık teorisine başvurulacaktır. Makalede ayrıca Suriyeli mülteciler hakkında bölgesel iş birliğini teşvik etmek amacıyla başkaca öneriler de yer almaktadır. Makale, Suriye’de süren çatışmalardan kaynaklanan büyük çaplı mülteci krizlerini ele almak için bölgesel bir planın hem zorluklarını hem de gerekliliğini vurgulamaya çalışmaktadır. Makale söz konusu spesifik konulara bir nebze ışık tutmakta ve Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) bölgesindeki mülteci krizi konusunda alternatif iş birliği mekanizmaları önermek amacıyla daha fazla araştırmaya duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

Giriş

Suriye’de yedi yıl boyunca süren çatışmalarda ölü sayısı her geçen gün artmaktadır. Söz konusu çatışmalar, etkileri itibariyle Suriye halkının kitlesel olarak yerinden edilmesine neden olmuştur. Dünya Bankası verilerine göre 6,3 milyon insan ülke içinde yerinden edilirken, bunun 4,9 milyonu da başka ülkelerin makamlarınca mülteci statüsünde kayda geçmiştir [1]. Gerçekte henüz mülteci olarak kayıtlara geçmeyen yerinden edilmiş çok sayıda insanın olduğu hesaba katılınca, mülteci sayısının muhtemelen resmi rakamlardan çok daha yüksek olduğu anlaşılacaktır. Bu kısa makalede; mültecilerin Lübnan, Ürdün ve Türkiye’de içerisinde buldukları durumlar incelenecektir. Adı geçen ülkelerin mültecilere yönelik yaklaşımlarının yanında, söz konusu ülkelerde mültecilere dönük yaklaşımların birbirinden ayrıldığı ve benzerlikler taşıdığı yönler incelenecektir. Ayrıca her üç ülkenin de mülteci krizini ele alırken kullandığı birbirinden farklı yöntemleri incelemekle, söz konusu ülkeler için mülteciler özelinde bölgesel bir iş birliği mekanizması yoluyla müteakabiliyet halinde olmanın tüm taraflar için fayda sağlayacağı seçenekler önerilmeye çalışılacaktır. Bu anlamda yolsuzlukla mücadele konusunda bir iş birliği mekanizmasının elzem olduğu fikri, makalede üzerinde durulacak hususların başında gelmektedir. Ancak her üç ülkenin de farklı siyasal sistemlere ve ciddi farklılıklar taşıyan görüşlere sahip olmasına bağlı olarak bölgesel bir iş birliği mekanizması oluşturmanın sanıldığından çok daha zor olduğunu kaydetmek gerekir. Dolayısıyla makale, esasında bu çok karmaşık konunun gelecekteki araştırmalar için uygulanabilirliğinin değerlendirilebileceği bir izlek olma hedefindeki ilk basamak noktası olarak görülebilir.

Lübnan

Lübnan, bu kısa makalede araştırmamıza konu olan üç ülkeden biridir. Lübnan'ın siyasi açıdan kırılmalı bir vaziyete terk edilen uzun bir siyasal bölünme tarihi vardır. Nitekim siyasetçiler, toplumun tüm kesimlerini memnun edecek uygun bir aday üzerinde mutabık kalamadıkları için ülkenin cumhurbaşkanlığı makamının bir türlü belirlenemediği birkaç yıllık dönem, ülkenin siyasal anlamda kırılmalılığını ortaya koyması bakımından yeterlidir. Dahası Lübnan, esasında çok hassas bir konu olan mezhepsel ve dini denge üzere olan bir sistemle anılmaktadır. Tüm bunların yanında bu küçük ülkenin, derin bir yolsuzluk sorunu da vardır. Kökleri çok uzak bir geçmişe uzanan tüm sorunlarıyla birlikte düşünüldüğünde Lübnan'da, Suriyeli mülteciler ile ilgili durumun nasıl araştırılması gerektiği üzerine düşünmek de oldukça çetrefilli bir hâl almaktadır.

Kökleri çok uzak bir geçmişe uzanan tüm sorunlarıyla birlikte düşünüldüğünde Lübnan'da, Suriyeli mülteciler ile ilgili durumun nasıl araştırılması gerektiği üzerine düşünmek de oldukça çetrefilli bir hâl almaktadır

Lübnan, resmi kayıtlara göre bir milyon mülteciye ev sahipliği yapmaktadır ki bu 4,4 milyon nüfusu olan bir ülke için çok ciddi bir rakamdır [2]. Öte yandan ülkede bir de resmi kayıtlara geçmeyen birçok mülteci bulunmaktadır [3]. "Geçen yedi yılda Lübnan'a gelen büyük mülteci dalgası genel olarak ülkeye ve özelde ülke halkına ciddi siyasal, sosyo-ekonomik ve insani bakımdan birtakım zorluklar yaşattı. Şimdi ülkede her beş kişiden biri mülteci ki bu dünyada mültecilerin nüfus içindeki en yüksek oranına karşılık gelmektedir [4]." Kayıt dışı mültecilerle birlikte kesin sayıyı belirlemek mümkün

olmasa da bu oran oldukça yüksektir. Nitekim bu durumun ülkeyi karşı karşıya bıraktığı zorluklar kendisini pek çok açıdan göstermektedir. Bunun başlıca nedeni ise Lübnan'ın mültecileri kamplarda ağırlamama politikası nedeniyle Suriyeli mültecilerin ülkedeki topluluklarla bir arada yaşamasıdır. Mültecilerin büyük bir kısmı kentsel bölgelerde ve Beka Vadisi'nde yaşamaktadır [5]. Lübnan'ın mülteci kamplarına yönelik yasağının nedenlerinden biri bugün hâlen Lübnan'da bulunan Filistinli mülteciler konusunda yaşanan geçmiş deneyimlerdir. "Bunun nedeni ise Filistinli mülteci krizinin sıklıkla Lübnan İç Savaşının başlıca sebebi olduğu yollu iddialarla ilgilidir." [6]. Başka bir iç savaş ihtimalinden duyulan korku, Lübnan halkı için hâlâ oldukça büyük bir endişe kaynağıdır ve bu da doğal olarak Suriyeli mültecilerle ev sahibi Lübnanlı topluluklar arasında pek çok gerginliğe neden olmaktadır.

Dahası Lübnan'ın kaynakları yerli nüfus için temin edilmesi icap eden temel ürün ve hizmetlerin temini için zaten yetersizken, savaşın başlangıcından bu yana ülkeye giriş yapan Suriyelilerin de ülke nüfusuna eklenmesiyle kaynaklar daha da yetersiz olmaya başlamıştır. Ülkedeki mültecilerin % 76'sı ve 1,5 milyon Lübnanlının da yoksulluk sınırının altında yaşadığı gerçeğiyle birlikte değerlendirildiğinde, bu durum daha kötü bir hâl almaktadır [7]. Bu bağlamda hâlihazırda zaten zor durumda olan bir ülkede benzer finansal koşullar içerisindeki insanların aynı kaynaklar için yarıştığı düşünüldüğünde ev sahibi topluluklardaki gerginliklerin artması oldukça anlaşılır bir durumdur.

Ülkeler arasındaki iş birliği mekanizması için ciddi bir engel teşkil eden temel ihtilaf noktalarından birisi de yolsuzluk konusudur. Bu durum "yolsuzluk

sorunları, şeffaflık, iyi yönetim eksikliği ve kurumların kurallara uymamasına tüketici bir bürokrasinin de eklenmesinin pek çok Suriyeli mülteci ile birlikte Lübnanlı toplulukların da yaşadığı engelleri daha da içinden çıkılmaz hâle getirdiği” açıkça görülmektedir [8]. Ayrıca ülkenin siyasi liderleri halkın genelinin tabiri caizse başına bela olan belli başlı sorunları ele almaktan ziyade ülkedeki elit yönetici sınıfı memnun etmeye çalışmaktadır ki bu durum ülkeye gelen Suriyeli mülteci dalgasından çok daha önce mevcuttu. Dahası, ülkenin yönetici elitlerinin hem Lübnan halkının hem de mültecilerin yararlanabileceği altyapıların iyileştirilmesi konusunda neredeyse hiç isteği yoktur. Bunun yerine hem yönetici elitler hem de Lübnan halkı Suriyelileri çok düşük maaşlarla sömürebilecekleri ucuz emek kaynağı olarak kullanmaya çok daha hevesli görünmektedir [9]. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Lübnan’daki Suriyeli mültecilerle ilgilenmesi hususunda çok az yetki sahibi olsa da devlet desteği olmadan pek de yapılabilecek bir şey yoktur. Yolsuzluk düzeyinin ülkenin seçilmiş siyasi yöneticilerinin kendi halklarına dahi yardım etmeyi reddettiği denli yüksek olduğu Lübnan siyasetçileri, ülkelerinin içinde veya dışındaki mülteciler konusunda ellerini taşın altına koymaları için nasıl teşvik edilebilir? Dahası, siyasetçiler icra ettikleri işlerden nasıl sorumlu tutulabilir ve sahip olduğu mekanizmaları kullanarak yetkilerini istismar etmeleri nasıl önlenabilir? Tüm bunlar, acilen ele alınması gereken ve son derece önemli sorulardır çünkü bu sorulara dönük herhangi bir çözüm geliştirmeden işe koyulmak, başarısızlığa mahkûm bir işe girişmek anlamına gelecektir.

Ürdün

Ürdün, mültecilere ev sahipliği yapan ve bu yazıda incelenecek olan ikinci ülkedir. UNHCR resmi kayıtlarına göre Ürdün sınırları dâhilinde yaklaşık 630.000 Suriyeli mülteci bulunmaktadır ki bu durum, Ürdün’ün toplam nüfusunun yaklaşık %8 oranında artmasına neden olmuştur [10]. Lübnan örneğinde olduğu gibi Ürdün’deki Suriyeli mültecilerin çoğu başlıca iki kamp olan Zaatarı ve Azrak yerine kentsel bölgelerde yaşamaktadır[11]. Ancak bu durumun Lübnan’dan farklı yanı Ürdün’de kamplara resmi anlamda izin veriliyor olmasıdır. Buna karşın pek çok mültecinin kamplar yerine kentsel bölgelerde yaşamayı tercih ettiği söylenebilir. Bu maalesef özellikle sınır kasabaları ve şehirlerinde kaynaklar için daha çok rekabete neden olmuştur: “Suriye sınırındaki Mafraq, İrbid, Ramsa ve Zerka vilayetleri mevcut nüfusa oranla en çok mülteciye ev sahipliği yapan kentler olarak ciddi etkilerle yüzleşmektedir. Aşırı yığılmaların olduğu merkezlerde ise okullaşma oranı ile hasta sayısındaki ciddi artışla yeterince başa çıkılmadığından eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinde ve sağlanabilmesinde ciddi noksanlıklar yaşanmaktadır [12].”

Suriyelilerin üçüncü ülkelere yerleştirilmekten dolayı gün geçtikçe daha çok zorluklar yaşadığı ve evlerine dönüş ihtimallerinin her geçen gün uzak bir tarihe ertelendiği ön bilgisi, kalan sürede söz konusu krizin olumsuz etkilerini hafifletmek için zaman kaybetmeden bir şeylerin yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır

Sınırlı kaynaklar üzerindeki bu rekabet, yalnızca eğitim ve sağlıkla sınırlı olmayıp iş ve konut piyasasında da sarsıcı bir biçimde yaşanmaktadır. Örneğin pek çok Ürdün vatandaşı, Suriyeli mülteci dalgasının ev kiralalarının piyasa değerini yükseltmesi nedeniyle evlerinden

çıkarılmıştır. [13] Dahası, nüfustaki artış belirli iş kolları için rekabetin artmasına da neden olmaktadır. Ayrıca “durumun açıkça sürüncemede kalan doğasına rağmen ulusal kalkınma hedefleri bir kenara bırakılırken yardım çabaları kısa vadeli planları merkeze almaktadır [14].” Tüm bu gerçekler, Suriyelilerin üçüncü ülkelere yerleştirilmekten dolayı gün geçtikçe daha çok zorluklar yaşadığı ve evlerine dönüş ihtimallerinin her geçen gün uzak bir tarihe ertelendiği ön bilgisi, kalan sürede söz konusu krizin olumsuz etkilerini hafifletmek için zaman kaybetmeden bir şeylerin yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yeni fikirler ve uzun vadede ulusal kalkınmayı arttıracak yöntemler uygulamaya konulmalıdır çünkü kısa vadeli planların sorunu çözmeyeceği aksine bunun konuyla yüzleşmeyi ileri bir tarihe ertelediği gayet açıktır. Ancak Culbertson ve çalışma arkadaşlarının da değindiği gibi “sorun, özellikle de koordinasyon sorunu farklı modellerden değil, ne yapılması gerektiği konusundaki perspektiflerin çatışmasından kaynaklanmaktadır. İnsani yardım topluluğunun çoğu başlıca görevinin mültecilere yardım etmek olduğunu düşünmektedir. Aynı zamanda mültecilere de faydası dokunacak şekilde ev sahibi ülkelere ev sahibi halklara odaklanan programlar oldukça yetersizdir.”[15]

Türkiye

Türkiye mültecilere ev sahipliği yapan ve bu yazıda araştırılacak olan son ülkedir. 3 milyonun üzerinde bir sayıyla Türkiye, en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülkedir[16]. Ancak ülkenin asli nüfusunun 80 milyon civarında olması, 3 milyon insanın genel nüfusa kıyasla o kadar da büyük bir sayı olmadığı iddia edilebilir. Ancak bu durum, kesinlikle Türkiye’nin çabalarının küçümsendiği anlamına gelmez; büyüklüğü ve nüfusundan bağımsız

olarak 3 milyon kayıtlı mülteciyi ağırlamak herhangi bir ülke için oldukça büyük bir yüküdür. Türkiye’deki mültecilerin durumu oldukça problemlidir çünkü Türkiye, “Suriyelilere yasal haklar tanıyacak ‘mülteci statüsünü’ vermemekte sadece geçici sığınmacı statüsü tanımaktadır[17]. Mültecilerin büyük çoğunluğunun kendileri için yapılan kampların dışında yaşaması nedeniyle temel hizmetlere sınırlı erişimleri olduğundan mülteci statüsüne sahip olmamanın getirdiği zorluklar her geçen gün artmaktadır. Gerçekte, Dünya Bankası verilerine göre Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin kaba hesaba sadece yüzde 12’si geçici çadır ve konut kamplarında, geriye kalanlar ise özellikle emek piyasası için rekabet ettikleri ve kalacak yer bulmak zorunda oldukları için ev sahibi topluluklar arasında yaşamaktadır [18].

Mültecilerin büyük çoğunluğunun kendileri için yapılan kampların dışında yaşaması nedeniyle temel hizmetlere sınırlı erişimleri olduğundan mülteci statüsüne sahip olmamanın getirdiği zorluklar her geçen gün artmaktadır

Lübnan ve Ürdün’de olduğu gibi Türkiye’de de ev sahibi topluluklar üzerindeki zorluklar hiç şüphesiz bazen çok ağır olmaktadır. Bu durum özellikle Türkiye’nin güneydoğusunda yer alan ve kiralardan ve iş rekabetinin mülteciler ile yerli halk arasında büyük gerginliklere neden olduğu şehirler bağlamında görünürlük kazanmaktadır[19]. Gerginliklerin mantığı ise oldukça açıktır. Sınır bölgelerindeki nüfusta gözlenen artış, iç talepte de artışa neden olmuştur. Örneğin, kalacak yerlere yönelik talebin artmasıyla kiralar ciddi oranda yükselmiştir [20]. Benzer şekilde işçi arzındaki artışla iş talebi de artmış ve bu durum işverenlerin çalışanlarına daha düşük maaşlar vermesine neden olmuştur. Tek başına bu faktörler dahi

yerli halkta gerginliğe neden olacak türdendir çünkü yerli nüfus karşılaştıkları mali sorunlar karşısında sonradan gelenleri suçlamaya oldukça meyillidir. Bu sebeptendir ki altyapıların iyileştirilmesi ve mültecilerin ülkeye olumsuz değil olumlu katkı sunabileceği bir sisteme imkân tanımak amacıyla uzun vadeli planlama yapılması hayati önem taşımaktadır.

Fikir ve Öneriler

Bu üç ülke arasında mültecilerin durumunu ele almaya yönelik bir iş birliği modelinin temelini oluşturmak veya tasarlamak çok zordur. Yukarıda da açıkça gösterildiği gibi bu ülkelerin her biri konuyla ilgilenirken her biri kendisine has zorluklarla karşılaşmaktadır. Ancak tümünün temel ortak yönleri kaynak kıtlığı ve resmi kamplarda değil yerli halk arasında yaşayan mülteci sayısının yüksek olmasıdır. Bu nedenle bu ortak yönlere odaklanarak faydalı bir iş birliği modeli geliştirilebilir. Bu noktada maalesef her zaman için yolsuzluk riski mevcuttur. Her bir devleti diğer iki devleti sömürerek omuzlarına daha çok yük yüklemekten ne alıkoyabilir? Michel Foucault’nun şeffaflık teorisi buna bir çözüm olarak hatırlanabilir. Bu teori Foucault’nun Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu adlı eserinde işlenmektedir [21].

Türkiye, Lübnan ve Ürdün kendi aralarında bir iş birliği mekanizması üzerinde mutabık kalıp sistemdeki rol, kural ve düzenlemeleri öngören bir anlaşma imzalasaydı bir başlangıç noktasına varılmış olurdu

Türkiye, Lübnan ve Ürdün kendi aralarında bir iş birliği mekanizması üzerinde mutabık kalıp sistemdeki rol, kural ve düzenlemeleri öngören bir anlaşma imzalasaydı bir başlangıç noktasına varılmış olurdu. Bu anlaşma her bir ülkenin rollerinin yanında anlaşma maddelerinin ihlali durumunda verilecek uygun cezaları da belirleyecekti. Ayrıca sistemi şeffaflaştırmak için ülkelerin her birindeki yetkili mercilerin bu üç ülkenin karışık

uyruklarını temsil etmesi gerekirdi. Örneğin Lübnan’daki sistemden sorumlu yetkililerin bu üç ülkenin temsilcilerinden oluşması gerekecekti ki bir tarafın diğer iki tarafı sömürmediğinden emin olmak için her zaman tüm tarafları temsil eden birilerinin mevcudiyeti temin edilmiş olsun. Türkiye ve Ürdün’de de durumun aynı şekilde olması gerekecekti. Böyle bir çözüme muhtemelen varılamaz çünkü hiçbir kurum kendi özgürlüğünü kısıtlayabilecek bir sözleşmeyi imzalamaz ancak şeffaflık sistemine benzer az da olsa bir hesap verme mekanizması kurulabilirse bu iyi bir çıkış noktası olur.

Şeffaflık mekanizmasının kurulmasıyla çeşitli biçimlerde iş birliği başlayabilir. Bunun bir örneği bu üç ülkenin düzenlediği bir uluslararası fonun kurulması olabilirdi. Bu hem mülteciler hem de ev sahibi ülkelerin yararına olurdu çünkü “çoğunluk sınırlı kaynaklar için rekabet etmektedir[22].” Böyle bir fon ülkelerin kendi kaynaklarındaki sıkışıklığı rahatlatırken aynı zamanda Suriyeli mültecilere çok ihtiyaç duyulan yardımları sağlayabilirdi. Dahası, bir şeffaflık mekanizmasıyla üç ülke arasındaki ortak bir fon ülkelerin mülteciler için daha az, kendileri için daha çok fon kullanmaya çalıştığı bir durumda daha düşük bir yolsuzluk riskiyle karşı karşıya kalır.

Bu üç ülke arasındaki iş birliğinin bir diğer önemli yanı da Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kurumlarla ve mültecilerin geri dönüşü konusunda Suriye hükümetiyle nasıl bir ilişki kurabilecekleridir. Suriyeli mülteciler geri dönme konusunu düşünürken pek çok endişe taşımaktadır. Mülteciler döndüklerinde barınma, sağlık, eğitim vb. temel hizmetlere ihtiyaç duyacaklardır [23]. Ayrıca “zarar görmeme ve güvende olma garantisi, zorunlu askere alımdan kaçan genç erkekler dâhil dönen bireylere yönelik bir yaptırım olmaması, ikincisi ülkenin yeniden inşası dâhil Suriye için bir gelecek umudu” bulunması

Ulusal kalkınma ve altyapıya yatırım yapıldığında belirli becerileri olan mültecileri tahsis etmek yeni iş alanlarının ilave işçiye ihtiyaç duyması nedeniyle çok daha faydalı olacaktır

güvenli ve onurlu bir geri dönüşün hayati gereklilikleridir [24]. Lübnan, Türkiye ve Ürdün'ün mültecilerin dönüşü hakkında Suriye hükümeti ve uluslararası kamuoyuyla nasıl müzakere edecekleri sorusu hâlâ geçerlidir. Her bir ülke yüksek ihtimalle bu engelle farklı bir açıdan yaklaşacaktır ancak üçü arasında ortak bir hedefi sürdürmek amacıyla bir dereceye kadar iletişim olması önemlidir. Açıktır ki mültecilerin geri dönüşü ülkelerin kaynaklarındaki sıkışıklığı bir nebze hafifleteceğinden ev sahibi ülkeler için yararlı olma ihtimali yüksektir. Ancak mültecilerin güvenle geri dönüşünü sağlamak amacıyla diğer muhataplarla nasıl müzakere edebilirler? Ek olarak, mültecilerin dönüşünün sadece ev sahibi ülkelerin değil tüm ülkelerin sorumluluğu olması gerektiğinden bu konuda uluslararası yardım talebinde bulduklarında ortak bir cephede durmaları gerekecektir. Bunlar daha çok araştırılması gereken önemli konu ve sorulardır.

Bu üç ülkeyi iş birliği yapmaya teşvik edecek bir giriş noktası da ev sahibi ülkelerde mültecilere uygun belirli iş türlerinin bulunmasının zorluğudur. Yukarıda da değinildiği gibi pek çok mülteci belirli işleri bulmakta zorluk yaşamaktadır. Fazla hırslı bir çözüm Suriyelilerin bu üç ülkenin her birinde mesleklerini kaydettirdiği ve daha sonra becerilerine uygun işlere yerleştirildiği veya yönlendirildiği bir platform kurmak olabilir. Bu yapıldığında ülkeler hangi ülkenin hangi tür işçilere ihtiyacı olduğunu belirleyip uygun becerilere sahip insanlara işin olduğu yere yerleştirilmeyi isteyip istemediklerini

sorabilirler. Böylelikle mülteciler kayıtlı işçi olabilir ve daha yüksek maaşlar alabilirlerdi. Ülkeler de artık kayıtlı işçi olan bu insanlardan gelir vergisi elde ederek bu durumdan yararlanabilirdi. Bunu yaparak ülkeler bu belirli becerilere ihtiyaç ve talep olan alanlarda birbirlerine insan kaynağı tahsis edebilirdi.

Bu da bizi bu kısa makaleden çıkarılabilecek son öneriye getirmektedir. Yukarıdaki birkaç bölümde de belirtildiği gibi her bir ülkenin altyapısının ve iş kapasitesinin iyileştirilmesi bu krize uzun vadeli bir çözüm bulmak için gereklidir. Özellikle konut, eğitim, tıbbi bakım ve meslek yeterliliği bu senaryoda önem arz etmektedir. Bunun nedeni olarak mültecilerin çoğunluğu için eve dönüşün hâlâ uzak bir ihtimal olması veya kalkınmanın mültecilerin buldukları ülkelere pozitif bir katkı sağlayabileceği bir alan yaratma ihtimali gibi pek çok faktör sıralanabilir. Ulusal kalkınma ve altyapıya yatırım yapıldığında belirli becerileri olan mültecileri tahsis etmek yeni iş alanlarının ilave işçiye ihtiyaç duyması nedeniyle çok daha faydalı olacaktır. Bu durum mülteciler pozitif bir emek kaynağı sunacağı için sadece ev sahibi ülkeler için faydalı olmakla kalmayıp mültecilere de pek çok yönden yarar sağlayacaktır. Mesela bu uygulamalar mültecilere gelir elde etme imkânı verecektir ki bu da hem kendilerine hem de artık karşılık olarak bir şey sunmayan insanlara bakmak zorunda olmadıkları için ev sahibi ülkelere faydalı olacaktır. Çünkü Dünya Bankası'nın da belirttiği gibi "Tecrübeler gösteriyor ki mültecilerin sosyal ve ekonomik olarak kendilerine yeter hâle gelme konusunda desteklenip onlara hareket etme özgürlüğü ve korunma sağlandığında buldukları ülkelere katkıda bulunma ihtimalleri yüksektir. Aynı zamanda başarılı bir şekilde evlerine dönme ihtimalleri de yüksektir." [25]

Sonuç

Sonuç olarak mülteci krizi hususunda araştırılabilecek daha pek çok nokta bulunmaktadır. Örneğin sağlık ve eğitim alanları çok daha ayrıntılı bir şekilde ele alınabilir. Ancak böylesi bir çalışmanın çok daha derinlikli ve uzun olması gerekir. Bunun yanında çok açıktır ki Lübnan, Ürdün ve Türkiye konuya nasıl yaklaştıkları konusunda birbirlerinden bir şeyler öğrenebilir ve birlikte çalışmalarını durumunda belki de yeni bir iş birliği yaklaşımı çerçevesinde her bir yaklaşımın olumlu yanlarını birleştirebilirler. Bu ülkeler bugün için benzer sorunlarla karşı karşıyadır ve ev sahibi ülkeler olarak söz konusu krizi doğru bir şekilde yönlendirerek her ülkenin en iyi olduğu konuda çalışmasına imkân sağlayarak birbirlerinin yükünü hafifletebilirler. Öte yandan, her üç ülke arasında onları anlaşmaya sevk edecek kadar faydalı olan bir iş birliği mekanizmasını tasarlamak oldukça zor bir iştir. Çözüm bekleyen temel sorun neyin bu ülkeleri hem kendileri hem de Suriyeliler için faydalı olan bir hedef için birlikte çalışmaya motive edeceğini tespit etmekten geçmektedir. Böyle bir iş için daha çok analiz ve araştırmaya ihtiyaç vardır ki bu kısa makale bu konunun çok daha ayrıntılı bir şekilde ve çok daha geniş çaplı bir incelemeyle çalışılmasını önermektedir.

Referanslar

- 1- Dünya Bankası, The World Bank in Syrian Arab Republic, (2018).
- 2- Shelly Culbertson, Rethinking Coordination of Services to Refugees in Urban Areas: Managing the Crisis in Jordan and Lebanon, (Santa Monica, 2016), s. 4.
- 3- Shelly, Rethinking Coordination, s. 4.
- 4- Jozem Pelayo, The EU-Lebanon's Multilateral Refugee Governance: Business as Usual or Political Solutions?, (2018), s. 39.
- 5- Shelly, Rethinking Coordination, s. 4-5.
- 6- Jozem, The EU-Lebanon, s. 39.
- 7- A.g.e., s. 39-40.
- 8- A.g.e., s. 42.
- 9- A.g.e., s. 42-43.
- 10- Doris Carrion, Jordan and Syrian Refugees: Avoiding the Worst Case Scenario, (2015), s. 320.
- 11- A.g.e., s. 320.
- 12- A.g.e., s. 321.
- 13- A.g.e., s. 322.
- 14- Shelly, Rethinking Coordination, s. 15.
- 15- A.g.e., s. 16.
- 16- Stephan Smeekers, Social identity continuity and mental health among Syrian refugees in Turkey, (Almanya, 2017), 1317.
- 17- Stephan, Social identity continuity, 1318.
- 18- Dünya Bankası, Turkey's Response to the Syrian Refugee Crisis and the Road Ahead, (2015), s. 2.
- 19- A.g.e., s. 5.
- 20- Oytun Orhan, Sabiha Senyücel Gündoğar, Effects of the Syrian Refugees on Turkey, Orsam 2015.
- 21 - Vincent Lietch, The Norton anthology of theory and criticism. 2. baskı (New York, 2010), 1490-1502.
- 22- Richard Nield, Overseas funding supports recovery, (2014), s. 34.
- 23- Leila Vignal, Perspectives on the return of Syrian refugees, (2018), s. 70.
- 24- A.g.e., s. 70.
- 25- Dünya Bankası, Turkey's Response, 2.

YAZAR HAKKINDA

Michael Nasr, Birleşmiş Milletler Batı Asya Ekonomik ve Sosyal Komisyonu'nda (UNESCWA) araştırma asistanıdır. Nasr, lisans eğitimini 2015 yılında Beyrut Amerikan Üniversitesi'nde, İnsani Yardım ve Çatışmalara Müdahale alanındaki yüksek lisansını ise 2016 yılında Manchester Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Hâlihazırda UNESCWA bünyesindeki Suriye'nin Geleceği için Ulusal Gündem Projesi'nde araştırma asistanlığı görevini sürdürmektedir. Suriye'deki savaş ekonomisi ve Suriyeli mülteciler üzerine araştırmalar yapmaktadır.

ALSHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum; amacı, Şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için tarafsız araştırmalar yapıp buna dönük uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeten araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

    / SharqForum

 / Sharq-Forum

**الشرق
منتدى**
ALSHARQ FORUM